

CANYELLA FINA

*Honor i glòria als qui
han fet que brilli el sol
del nostre futbol
de cada dia.*

Kubala, amb la samarreta d'Hongria després de la Segona Guerra Mundial.

—Bon dia. Que hi és, en Jordi?

—Un moment, ara el crido. Com estàs, Josep? Com portes els estudis? Us en feu un fart, de clavar colzes. A veure si hi ha sort i us en sortiu.

—Ves, senyor Palau, quin remei ens toca, però ara, que ja tenim el títol a tocar, sembla que faci baixada. Una empenteta més, dos mesets de res i ja hi serem: llicenciats en Dret, advocats, l'esforç haurà pagat la pena.

—Em sembla fantàstic, noi, ho esteu fent molt bé i les famílies n'estem orgulloses, del vostre esforç. Ara, a poc a poc, que tampoc no es tracta de viure només pels llibres, que sou joves i la joventut passa massa ràpid. També heu de sortir de tant en tant, que us toqui l'aire.

—Precisament, senyor Palau, parlant de sortir, m'ha vingut al cap una idea per proposar-li a en Jordi. Sap què? Si no li suposa molèstia, m'arribo a ca seva i l'hi explico

en persona. Total, haig de sortir a fer-li uns encàrrecs a la mare i a buscar el diari. D'aquí a deu minuts sóc allà.

En Josep vivia a la ronda del General Mitre i, pràcticament, no havia ni de canviar de vorera per atansar-se a casa d'en Jordi, vell amic des de la infantesa. De fet, amic des de la naixença, perquè les dues famílies ja es coneixien de temps enrere i havien intimat gràcies als nois. Estudiaren plegats el batxillerat, berenaven junts per preparar exàmens i, si una família no sabia on parava l'hereu, només calia agafar el telèfon i marcar el número de l'altra llar, que allà el trobaria.

Dissabte. La rutina canviava força, perquè aquell dia el pare d'en Jordi ja no anava a la fàbrica i el d'en Josep plegava d'hora, cap a quarts de dues, a temps d'arribar a dinar amb la taula parada. Avui, com tots els dissabtes, la mare cuinava paella i s'havia adonat que anava curta de safrà, l'excusa complementària d'en Jordi per sortir al quiosc, comprar el diari d'informació general i l'esportiu, com era costum a fi de treure el cap de lleis i temaris.

—Com vas, Jordi?

—Uf, porto el cap com un timbal, noi, em queden vuit o nou temes i ja n'estic fins al capdamunt. Ni t'explico les ganes que tinc d'acabar. Quan penso que empalmarem les notes amb les milícies em vénen tots els mals.

—Si et val de consol, vaig com tu i també n'estic fart. Escolta, et volia proposar una cosa. Avui juga l'Hungaria a Sarrià. L'entrada de general costa deu peles i comença a quarts de set. Dinem, estudiem una mica i et recullo a les sis. Passejadeta avall, deu minuts i ja hi serem.

—Al camp de l'Espanyol, hi vols anar? Tens cops amagats.

—Jo vaig a veure l’Hongria, deixa’t estar. I a veure Kubala, un dels millors jugadors d’Europa, amb una història sensacional al darrere. Diuen que és únic.

—Em tens meravellat. Encara et queda temps per ocupar-te del futbol, i jo no sé ni com ha quedat el Barcelona a la Lliga. Tinc els carnets al despatx del pare, morts de fàstic.

—Va, anima’t i anem a veure aquesta meravella. Si vols, t’engresco una mica.

—Explica’m qualsevol conte, que m’estarà bé.

En presència del senyor Palau, que li va oferir cafè i dolços, en Josep començà la narració de la vida, l’obra i els miracles d’aquell extraordinari futbolista i del seu Hongria, un equip apedaçat d’exiliats de països comunistes, no solament hongaresos, tot i que el nom podia despistar. També el formaven russos, búlgars, romanesos i algun txec. Quan Hongria va convertir-se definitivament en país satèl·lit de l’URSS, feia any i mig més o menys, Kubala decidí marxar. Des dels disset anys era professional del futbol. I un rebel contra les normes. Malgrat ser la figura del Ferencváros, fugí cap a Txecoslovàquia per evitar el servei militar i jugà amb l’Slovan Bratislava dos anys. Es va casar amb la germana de l’entrenador txec, Ferdinand Daucik, i tot seguit va tornar a Budapest per jugar amb el Vasas i, altre cop, escapolar-se de la mili. La seva mare era eslovaca i el volien enxampar.

—Un moment, Josep, em tens astorat. Quin domini!
—proclamà admirat el senyor Palau—. Tu com ho saps, tot això?

—Pels diaris. Hongria té els millors jugadors del món, ara mateix. En canvi, Kubala no figura mai inclòs entre ells

perquè no se sap mai si hi és, amb tanta peripècia. Els diaris en van plens, d'històries sobre els *màgics magiars*.

—I el Kubala aquest, de què juga? —preguntà en Jordi, ja ficat en el relat, cada cop més interessant.

—D'interior per la dreta, però es mou per tot l'atac. En diuen meravelles, és un predestinat.

—Tampoc carreguis les tintes, Josep, que només és un jugador de futbol.

—Senyor Palau, que té una història al darrere increïble. L'hi explico en un tres i no res. Va fugir per la frontera d'Àustria vestit de militar, va anar a petar a Itàlia, a un camp de concentració d'Udine. D'allà, vés a saber com, va saltar a un equipet anomenat Pro Patria, on es va estar només uns mesos perquè el noi té ambicions. Estava a prova amb el Torino i havia de volar a Lisboa amb l'equip quan la tragèdia de Superga, però a última hora no va pujar a l'avió perquè es volia retrobar amb la dona i els fills. Al petit, de només quatre mesos, encara no l'havia ni conegut a causa de la fugida. Imagini's, *il grande Torino* ja el veia al costat de Valentino Mazzola, el millor futbolista italià de tots els temps, i l'home no agafa l'avió que causa la desgràcia de tot l'equip. Fins i tot, un dels seus amics exiliats, Gyula Schubert, va morir en la tragèdia de l'avió estavellat.

—Coi, quin tràngol —exclamà el senyor Palau, ja ficat en el serial.

En Josep continuà amb les peripècies de Kubala, animat per la plena atenció d'aquella selecta i minsa audiència. No s'estalvià cap detall. Com es va formar aquell exòtic equip d'arreglats i quines clares intencions mostrava.

La primera i principal, servir d'aparador de lluïment a un seguit de jugadors de l'Est que s'oferien de reforç als millors clubs d'Itàlia, i ara d'Espanya, aprofitant la gira.

—El futbol transalpí havia quedat en estat de xoc després de la tràgica desfeta, i fins i tot s'anunciava que anirien en vaixell al Mundial del 1950 al Brasil, res d'agafar avions. Imagineu-vos quin trauma arrosseguen. Doncs bé, aquesta tropa ha arribat a Espanya per Madrid. Allà acaben de jugar dos amistosos i els han deixat astorats, amb la boca oberta. En especial Kubala, que ha fet tres gols en dos partits, el veterà Otto i joves de gran qualitat com Marik, Arau, Lieter, Sarosi i Meszaros, tots els que jugaran avui a Sarrià. I espe-reu-vos, sembla que el Madrid el vol fitxar.

L'esment del Reial Madrid aconseguí que el senyor Palau baixés a la terra. Home acostumat a prendre decisions, a fer la seva, resolgué la xerrada en un instant.

—Doncs res, que no sigui dit. Us en aneu a veure Kubala, l'Hungaria i el que faci falta. Ja us convido jo. I després del matx, cap aquí. Josep, tu et quedes a sopar amb nosaltres, em fas cinc cèntims de crònica i em confirmes si aquest noi fa honor a la seva fama. Mira, de moment, trucaré a Samitier, a veure si està al cas.

Com altres industrials del tèxtil, Ramon Palau tenia fil directe amb directius del Barcelona, gent del gremi, fills d'aquells que feren fortuna amb el tractament del cotó d'Alexandria. Això de l'interès del Madrid l'havia tret del sopor d'un dissabte al matí sense feina, sense anar al club a donar un tomb i petar la xerrada amb altres prohoms de casta, sense excursió a Llafranc de cap de setmana a veure

el mar. Ara, mentre els nois acabaven de repassar on era cadascú amb el maleït temari, ell es va tancar al despatx a fer un parell de trucades. Una, a casa els Esteve, per avisar del convit d'en Josep a sopar. Les altres, a veure qui del Barcelona estava a l'abast. I una trucada internacional, una conferència. Abans que res, per enlluernar l'enardit Josep.

Els nois encara xerraven a la sala, escarxofats al sofà, quan el senyor Palau tornà a aparèixer en escena.

—Nois, porto novetats. Sí, es veu que el Madrid ja li ha posat l'ull a sobre, però no hi ha res fet, encara. Segona, el Barcelona ja està al cas i Samitier serà a Sarrià. O ell o algú altre, segur. I l'última, els hongaresos estan rabiüts de mala manera amb Kubala, li han fet ben bé la guitza. La federació hongaresa, suposo que dominada pels estalinistes de Matyas Rákosi, l'ha denunciat a la internacional en uns termes molt durs. Diuen que és «un delinqüent i un impostor», textualment, per haver vulnerat el contracte amb el Vasas. Arrossega un any de sanció. Ara m'explico que s'hagi embarcat en la gira amb aquest invent de l'Hungaria. Encara que el fitxessin, no podria jugar. No són pas rucs, els italians.

—Però només té vint-i-tres anys —al·legà en Josep com ho haurien fet els advocats en exercici.

—Tot i així, tu no inverteixes en gènere que no pots emprar o que només et portarà maldecaps amb mig món. Noi, quan te la jugues amb comunistes tens molt mala peça al teler.

De totes maneres, l'esbarjo quedava garantit. I de franc, gentilesa del senyor Palau, ja expectant sobre si aquest Kubala pagava o no la pena.

Dissabte, 10 de juliol del 1950. La tarda era suau, semblava encara de primavera. En Josep aprofità la passejada fins a Sarrià per detallar les últimes minúcies sobre l'odissea de Kubala, ja a Espanya. Havien jugat dos partits a Madrid i el primer el van perdre per 4-2 a Chamartín, amb els gols hongaresos marcats per Kubala als quaranta-cinc minuts inicials i gran remuntada local gràcies a Pahiño, que va signar els quatre de la tarda. Les cròniques no mostraven gaire entusiasme, ni s'entretenien a explicar detalls sobre actuacions individuals, només acusaven el Madrid de jugar adormit mitja part i despertar a temps per adjudicar-se la victòria davant d'un manat de rodamons exhausts, fatigats de viatges i del desgast que implica la rutina de jugar-se-la contra equips que s'hi deixen la pell i els fan perillar les cames. En el segon amistós, disputat aquella mateixa setmana contra un combinat de futbolistes que aspiraven a jugar el Mundial amb Espanya, Kubala inaugurà el marcador, empatà Igoa i, ja avançat el partit, Turbeky afusellà el porter Eizaguirre.

—Molt millor Ramallets, ell ha de ser el titular de la selecció espanyola —proclamà rotund en Josep.

—Segur, però aprofiten aquests duels per veure com responen els altres —tancà en Jordi.

—Sí, això farà avui l'Espanyol, que ha demanat reforços d'altres equips per si els convé fitxar-los de cara a la temporada vinent.